STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 07152

SIBIR

Abraham Sutzkever

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

אברהם סוצקעווער

סיביר

פּאָעמע

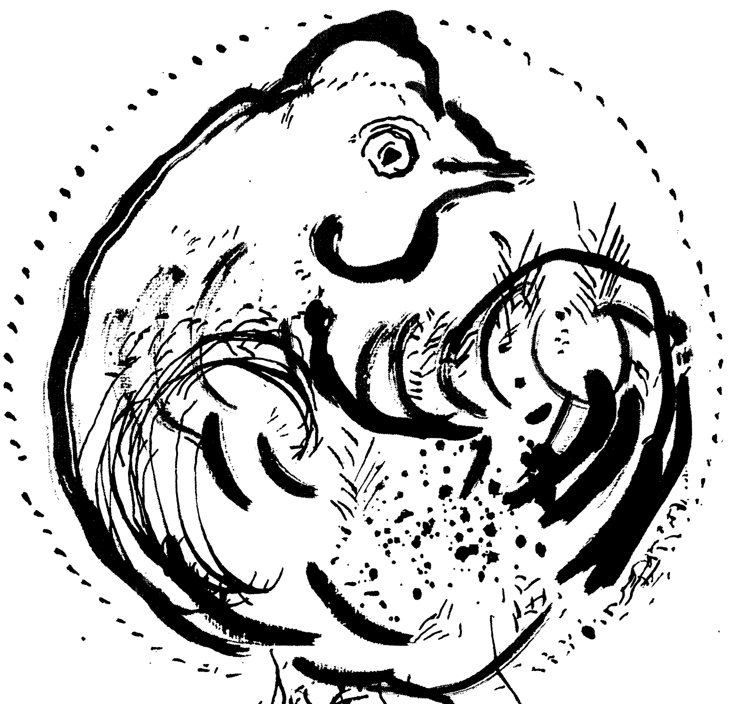

צייכענונגען פון

מארק שאגאל

„סיביר״ איז געשריבן געוואָרן אין ווילנע אין יאָר תרצ״ו.
די בילדער האָט געצייכנט מאַרק שאַגאַל ספּעציעל פֿאַר
דער דאָזיקער פּאָעמע אין יאָר תש״י. איבערגעזעצט אויף
העברעיִש דורך ש. שלום, איז די פּאָעמע דערשינען אין
מוסד ביאַליק, ירושלים, אלול תשי״ב

פופציק עקזעמפּלאַרן זענען נומערירט און געחתמעט
פונעם דיכטער און דעם מאָלער

ירושלים תשי״ג

אין כוטער

א

זונפאַרגאַנג אויף אײַזיק בלאָע װעגן.
זיסע דרעמלפאַרבן אין געמיט.
ס'לײַכט פון טאָל אַ שטיבעלע אַנטקעגן
מיט אַ שנײ פון זונפאַרגאַנג באַשיט.
װוּנדערװעלדער הוידען זיך אויף שויבן,
צויבער־שליטנס קלינגען אין אַ קרײַז.
אויפן פּיצל בוידעם װאָרקען טויבן,
װאָרקען אויס מײַן פּנים. אונטער אײַז,
דורכגעשטרײַפט מיט בליציקע קרישטאָלן
צאַפּלט דער אירטיש אין האַלבער װאָר.
אונטער אויסגעשװיגענע קופּאָלן
בליט אַ װעלט – אַ קינד פון זיבן יאָר.

אין כוטער

ב

אינעם ליכטיק־טונקעלן, פֿאַרשנייטן
כוטער פֿון מײַן קינדהייט אין סיביר,
בלײַען פֿון די שאָטן־אַפּלען – קווייטן,
קוועקזילבערנע קווייטן אָן אַ שיעור.
אין די ווינקלען אָפּגעלאָשן מאַטע
בלאָזט אַרײַן לבֿנה איר געבלענד.
ווײַס ווי די לבנה איז דער טאַטע,
שטילקייט פֿונעם שניי – אויף זײַנע הענט.
ער צעשנײַדט דאָס שוואַרצע ברויט מיט בלאַנקן
רחמימדיקן מעסער. ס'פּנים בלויט.
און מיט נײַ צעשניטענע געדאַנקען
טונק איך אינעם זאַלץ דעם טאַטנס ברויט.

אין כוטער

ג מעסער. טאַטע. רויכיקע לוטשינע.
קינדהייט. קינד. אַ שאָטן נעמט אַראָפּ
ס׳פּידעלע פון וואַנט. און דין־דין־דינע
שנייענקלאַנגען פאַלן אויף מײַן קאָפּ.
שטיל. דאָס שפּילט דער טאַטע. און די קלאַנגען –
אויסגראַווירט אין לופטן, ווי אין פראָסט
זילבערלעך פון אָטעם בלאָ צעהאַנגען
איבער שניי לבנהדיק באַגלאָזט.
דורך אַן אײַזיק אָנגעפּעלצטן שײַבל
שמעקט אַ וואָלף צום פלייש פון דער מוזיק.
שטיל. אין אונדזער טויבנשלאַק אַ טײַבל
פּיקט זיך פון אַן אייעלע, פּיק־פּיק.

פֿאַר טאָג

די סימנים־לאַפּעס, וואָס אַ חיה
האָט פֿאַרזייט ווי רויזן אינעם שניי,
ווען די זון, אַן אומבאַקאַנטע, נײַע,
האָט דערלאַנגט איר שפּיזיקן געשריי –
זענען קוים באַגילדט פֿון אויבן. אונטן
פֿינצטערט נאָך. די וואָרצלען פֿונעם וואַלד
קריצן מיט די ציין אין טיפֿע גרונטן.
פֿונעם הונט, געשפּאַנט אין שליטן, פּראַלט
לעבעדיקער דאַמף. דער דאַמף באַגעגנט
שטײַגנדיק אַ קוימענרויך וואָס העלט
און אַ מענטשן־אָטעם פֿון דער געגנט –
ביז אין לופֿט בלײַבט הענגען אַ געצעלט.

דערקענטעניש

א

"זאָג, ווי ענדיקט זיך די וועלט, אַ, טאַטע ?!"
פילאָסאָפיש מאָן איך אַ באַשייד.
קומט אַן ענטפער : "הינטער יענער כאַטע
אויפן באַרגשפּיץ, ווי די זון פאַרגייט".
אמת טאַקע ? אויב אַזוי, – ניט קלערן,
אָניאָגן די שקיעה ! און איך לויף
אויבן, דורך אַ זילבערנעץ פון טרערן,
ווי די וועלט זיך ענדיקט, באַרג אַרויף.
ביים סיבירער גאָט די אויגן מאָנען,
ס'זאָל ניט זיין מיין בענקעניש אומזיסט.
אַלע יאָרן ביז־מיר, יאָר־מיליאָנען,
צאַפּלען פון די שנייען: זיי באַגריסט.

ב

הינטער מיר – אַ פּינטעלע אַ טאַטע.
ס׳האַרץ, דער זון אַנטקעגן, אין גאַלאָפּ.
שוין, דערלאָפּן אויבן צו דער כאַטע!
נאָר די שפּאַנונג מאַניעט, לאָזט ניט אָפּ.
מײַנע ליפּן ציִען זיך צום שײַטער,
וואָס באַשײַנט דעם וואָיענדיקן דנאָ.
טאַטינקע! עס ציט די וועלט זיך ווײַטער,
און קיין סוף – ניטאָ, ניטאָ, ניטאָ.
טאַטע הערט ניט. שטערן פּאַלן גרינע.
טאַטע זעט ניט, אַז פון העלער הויט
ווער איך פון אַ ייִנגל – אַ לאַווינע,
וועמען ליכט און וווּנדער האָט געבויט.

ווי אַ שליטן אין פֿאַרבענקטן קלינגען

אויפֿן שנײ דעם דימענטענעם, בלאָען
שרײַב איך מיטן ווינט ווי מיט אַ פּען,
בלאָנדזשע אויף די גלימערדיקע דנאָען
פֿון זײַן קינדהייט. האָב נאָך ניט געזען
אַזאַ לויטערקייט, וואָס קאָן באַצווינגען
אַלע עלנט־שאָטנס פֿון געדאַנק.
ווי אַ שליטן אין פֿאַרבענקטן קלינגען
גלעקלט דאָ מײַן לעבן דין און לאַנג
דורכן אָוונטסטעפּ, וואָס אין זײַן שפּיגל,
צוגעטוליעט מיט דער נאָז אַראָפּ,
לויערט די לבנה, און צוויי פֿליגל
שלאָגן אָפּ.

chagall

פֿײַערדיקער פֿעלץ

פֿעלדער – בלאַנקע, בלענדיקע מעטאַלן.
ביימער – אָפּגעגאָסענע מיט פֿעלדז.
שנייען האָבן מער ניט ווו צו פֿאַלן.
ס'טראָגט די זון אַ פֿײַערדיקן פֿעלץ.
מיט זײַן דימענט־פּענדזל אויף מײַן שאַרבן
מאָלט דער קינסטלער פֿראָסט ווי אויף אַ שויב
זײַנע שניי־לעגענדעס פֿול מיט פֿאַרבן,
"שרײַבט זיך אונטער" מיט געפֿלי פֿון טויב.
זון פֿאַרגייט אין מיר. ניטאָ די זון מער.
בלויז מע זעט איר פֿײַערפֿעלץ אַליין
אויף אַ לאַנגער צווײַג. און איך – אַ שטומער –
אָנטאָן וויל אים ערב זײַן פֿאַרגיין.

אין אַ סיבירער וואַלד

א יונגע זון, וואָס אייביקט נײַ געבאָרן,
קײַקלט זיך אין שניי מיט מיר באַנאַנד.
זאָגט דער טאַטע: "קינד מײַנס, לאָמיר פאָרן
ברענגען האָלץ פון וואַלד". און ס'ווערט געשפּאַנט
אונדזער זילבער־לאָשיק אין אַ שליטן.
ס'בלאַנקט די האַק, און פלאַמענשניי דער טאָג
פון געשלײַפטע זונמעסערס צעשניטן.
פונקענשטויב – דער אָטעם! און אַ יאָג
איבער סטעפּ פון שלאָפנדיקע בערן
דורכן זונגעוועב. דער שניי קלינגט צו.
אַלע נעכטן אָפּגעשיטע שטערן
ליגן איצט פאַרפראָרענע, אין רו.

chagall

אין אַ סיבירער וואַלד

ב

וואַלד. אַ פרישע בליציקייט אויף צווייַגן
אָטעמט אויס דעם וואָלפישן געהייַל.
אָנגעגליטער עכאָ פונעם שווייַגן –
שיסט אין מיר אַרייַן אַ הייסע פייַל.
יעדער שניי איז אַ פאַרפראָרן גלעקל,
גיב אַ ריר און ס'ענטפערט מיט אַ קלונג,
און דער קלונג – אויף טויזנט אַ צעברעקל.
פּלוצעם ווייַזט אַ פיקסל מיר די צונג
פונעם שנייגעצעלט און שוין פאַרזונקען.
– "פיקסל, האָב ניט מורא!" – און מייַן באַק
וואַרעמט זיך בייַ העגנענדיקע פונקען,
ביז די זון פאַרגייט אין טאַטנס האַק.

אין אַ סיבירער וואַלד

ג	ציִען מיר אַהיים צום שטילן כוטער –
בלאָנדזשעט מײַן נשמה נאָך אין וואַלד.
און דער וואַלד אַ גוטער, אַ באַרוטער,
וואַרעמט זי אין בוזעם און באַשטראַלט.
נעמען שטערן מיט געזאַנג מיך קרײַנען,
שטערן אויפגעבלאָזענע אין ווינט!
און לכּבוד שטערן ווילט זיך וויינען...
ביז דער לעצטער בוים פון וואַלד פאַרשווינדט,
און עס בלײַבן שטיין אין שניי די שניטן.
דעמאָלט וועקט מיך אויף דעם טאַטנס קול.
זע איך: די לבנה איז אין שליטן
מיטגעפאָרן צו מײַן היים אין טאָל.

צום טאַטן

טאַטע, נאָכן שליטן מיט דײַן ארון
נאָכגעלאָפן בין איך דיר, כּדי
אָנצוזאָגן ערגעץ דײַן זכּרון
מיט אַ טויב אין בוזעם ווײַס ווי שניי.

ווען עס האָט אַ כּוטער דיר אַ נײַעם
אויסגעהאַקט אַ האַרצקלאַפּיקער לאָם,
און פֿאַרשלונגען האָט דיך באַלד אַ תּהום,
ווו דו פֿינקלסט אונטער אײַז עד־היום –

האָב איך דאָרט אַרײַנפֿאַלן געוואָלט!
נאָר מײַן טויב איז דעמאָלט גראָד פֿאַרפֿלויגן,
אָוונטזון באַקריינט מיט ווײַסן גאָלד,
און אַרויף צום לעבן מיך געצויגן...

אירטיש

שטיל! פון וואַנען קוואַלט אַזאַ מין קלינגען?
ס'וויל אַנטלויפן דער אירטיש פון ברעג!
זוכט אין קאַלטע, כוואַליעדיקע רינגען
אָפּגעפּלייצטע פּנימער פון טעג.

עפנט ער די אויגן צו די שטערן
פון אַן אויסגעזעגטן ראָד: "ווי לאַנג
וועט דער פרילינג מײַן געבעט ניט הערן,
וועט דעם אײַז ניט שנײַדן מײַן געזאַנג?"

זשומעט נאַכט אין באָרד אַרײַן אַ סוד אים:
– "ס'ווערט שוין אויסגעשמידט אַ זון!" און גלײַך
פאַלט אַראָפּ אַ שטערנדל פון פאָדעם
און – אַ קוש דעם ווינטערדיקן טײַך.

שניימענטש

א

שניימענטש, דענקמאָל נאָך אַ קינדהייט, היטער
פון אַ קאַלטן אוצר! ניט אומזיסט
גלייבן גלייב איך: דו ביסט מײַן געביטער.
זײַ מיר, שניימענטש, טויזנט מאָל באַגריסט!
ביסט דער גאָט פון קינדער און פון ווינטן,
לעבן דיר מײַן חלום שטייט געקניט.
ס׳קומען וועלף אין גאַנצענע געזינטן
און זיי רופן: שניימענטש, היט, באַהיט!
אייביק ביסטו שניימענטש, ניט צעשמאָלצן
ווערט דײַן פינקל־פּאַנצער פון קרישטאָל.
אָ, ווי שײַן דו טאַנצסט אויף דײַנע שטאָלצן
פאַר די שטערנמענטשעלעך אין טאָל!

שניימענטש

ב שניימענטש, אומגעלומפּער, מיט אַ טעפּל
אויפן קאָפּ אַנשטאָט אַ קרוין! באַווײַז
נאָך אַ מאָל דײַן שמייכל פונעם נעפּל,
וואַרעם אָן מײַן עלנט מיט דײַן אײַז.
אויב מײַן בענקשאַפט איז צו דיר דערגאַנגען –
אין די זעלבע טריט־סימנים גיי,
וועסטו אין אַ שטיבעלע פון קלאַנגען
מיך געפינען תּפילה טאָן צו שניי.
ניט געפונען – האָב ניט קיין פּאַראיבל,
קענטיק, אַז מיר האָבן זיך געמײַדט.
ירשן מײַן געוועזנקייט פון שטיבל
און פאַרענדיק אָטעמען מײַן צײַט.

סיבירער פרילינג

א

ס'נעמען פּאַטשן פֿילקאָלירטע פֿליגל

איבער טײַגע־ווילדערניש און ווינט.

ס'קוואַלט און ריזלט ווי צעלאָזטער שפּיגל

מײַל נאָך מײַל און בײַ די ראַנדן גרינט.

נאַסע שנייען זינגען אַ געזעגנס,

פֿליגלען, שפּיגלען פֿול מיט פֿאַרב און קלאַנג.

מיטן יונגן לייבנברום פֿון רעגנס

פֿלאַקערט אויף דער קינדערשער פֿאַרלאַנג

אָנצוויאָגן אַלע ווילדע שטראָמען,

געבן זיך אַ פֿויגלדיקן טראָג

איבער מענטשן, וועלדער, פֿעלדזן, תהומען –

צו דעם נײַעם, יום־טובדיקן טאָג!

סיבירער פרילינג

ב מיטן שימער פון די העלע גרינען
שלײַפט זיך דער אירטיש אָן ווילד געשטײן.
וויל די כוואַליעס זײַנע קריק געפינען,
ווײַלע קריִעס האַלטן שוין אין גיין...
און אַנשטאָט צו קוקן שרעקיק־פינצטער
דורך זײַן אײנעם אויסגעזעגטן ראָד –
קוקט ער איצט מיט כוואַליע מיט דער מינדסטער
ווי עס גייט די וועלט אַ קאַראַהאָד
רונד אַרום דער זון, וואָס אי מיט העזה
וואַרפט זי שווערדן, אי זי לעקט אַצינד
ס׳פינקלענדיקע אײַזליכט פון בעריאָזע,
ווי עס לעקט זײַן צוקערל אַ קינד.

קירגיזן

שלום אײַך אין װײַטעניש, קירגיזן,
בײַם אירטיש, פון שײַטערן באַגילדט,
װוּ צעװישן טאַנצנדיקע שפּיזן
װיקלט איר אַ ניגון און פֿאַרשפּילט
אײַער אומעט, ביז איר פֿאַלט אין דרעמל.
יעדער זופּט װי בראַנפֿן זײַן געװײן.
און דער אַלטער הױקער פֿונעם קעמל
שמײכלט מיט די קנײטשן, קאָן פֿאַרשטײן
די מוזיק פֿון אײַער געלן פֿיבער.
װען מײַן לעבן צאַנקט װי אַ לאַמטער,
בײג איך מײַן געזאַנג צו אײַך אַריבער,
עפֿן זיבן אױערן און – הער.

מײַן חברל טשאַנגורי

א לעבסטו נאָך, מײַן חברל טשאַנגורי,
אָדער ביסט אַ שנײיִקע געשטאַלט?
פון די וואָלקנס פלעמלט מיר דײַן צורה
מיט די אַפּלען אויסגעבאָרגט אין וואַלד.
קום זיך שפּילן ווידער און געפינען
וואָס מיר האָבן קיין מאָל ניט געהאַט.
מיטן ערשטן אָטעם פון באַגינען
לאָמיר קושן יעדער גראָז און בלאַט.
לאָמיר זשליאָקען קליאַטשעמילך פון לאָגל
און אויף סאָוועס מאַכן אַ געיעג.
לאָמיר, ברודער, נאָכן לאַנגן וואָגל
אײַנשלאָפן ווי דעמאָלט פּאַזע וועג.

מײַן חבֿרל טשאַנגורי

ב

קום צו רײַטן ווידער אויף דײַן טויבן,
הויקערדיקן קעמל, און געשווינד
פֿאַרן פּיצל העמד אַ צי מיך אויבן, –
און אַוועקגעלאָזן זיך אין ווינט.
צו באַגעגענען אין שטילע ווינקלען
דעם געבוירט פֿון שאָטנס ערבֿ נאַכט.
אַלע גראָזן צויבערן און פֿינקלען,
עס דערקענט אַליין זיך ניט די פּראַכט.
פֿלעקן לעבנס טונקלען אין די ווײַטן,
דער אירטיש, אַ וואָלקנדיקער, גליט.
ס'בלויט דער קעמל. און מיר בײדע רײַטן
צו די בלאַנקע פֿעלדזן פֿון גראַניט.

מײַן חבֿרל טשאַנגורי

ג
װען די בערג די שטאָציקע פֿאַרשװינדן –
גיט אַ שװוּם אַ פּיאָלעטער װאַלד.
ס'נעמט אַ לאַנגע אָװנטהאַנט פֿאַרבינדן
אַלצדינג װאָס באַזונדער זיך באַהאַלט.
אויף אַ יאָדלע טאַנצט דאָס לעצטע פֿלעמל,
אויף די ליפּן טאַנצט דאָס לעצטע װאָרט.
אין אַ גראָזן־חלום קניט דער קעמל.
טונקעלער. און בלויז די שטילקייט קלאָרט.
פֿײַכטן װאָלקן שנײַדט אַדורך אַ בראָנע.
עפֿנט זײַנע סודות. נאַכט קומט אָן.
און מיר עסן ביידע די לבֿנה
װי אַן אויפֿגעשניטענעם קאַװאָן.

בײַם שײַטער

בלאָזט די נאַכט פונאַנד אין וואַלד אַ שײַטער, א
ווערן יונגע ביימער גראָ פון שרעק.
צווישן קנאַקנדיקע צווײַגן, קרײַטער,
פאַלן שאָטנס, ווי עס בליצן העק.
און קירגיזן – קינדער, פרויען, מענער –
שפּיגלען זיך אין זייער שאַרפן ראַנד.
ס'קנאַקן צווײַגן מיטן קריי פון הענער.
און ווי פּערל פון געפּלאַצטן באַנד
פאַלט אַ טוי אויף שטײַגנדיקע פונקען,
פאַלט אַ טוי אויף בעטנדיקע הענט.
און אַ פויגל אין דער נאַכט פאַרזונקען –
קומט צו פליִען, און זײַן פידל ברענט.

בײַם שײַטער

ב
איצט דערלאַנגט אַ פּלאַטער פֿול מיט גבֿורה
לעבן פֿלאַם אַ בראָנדזוענע געשטאַלט.
און אין טאַנץ מיט זילבערנער באַנדורע –
אַ געדרייַ צוזאַמען מיטן וואַלד.
אַ געדריי. אַ פּויק. אַ הייסער ניגון.
ביז אין פֿונקען־ריטעם פֿון קאָנצערט –
נעמט די געגנט גלאָקיק זיך צעוויגן,
פֿאַלן לעצטע שטערן אין די בערד.
נעמען שיכּור צוטאַנצן קירגיזן
אין אַ קייט בײַם פֿלאַקערדיקן טיש.
און מיט כוואַליעס, לויפֿנדיקע שפּיזן,
קיצלט האָריזאָנטן דער אירטיש.

צפון־שטערן

צפון־שטערן, שפּאַנסט מיט מיר אין איינעם,
כ'בין דייַן שניימענטש אין אַ קלייד פון הויט.
פאַר מייַן קעלט צעלויפן זיך די שכנים,
בלויז בעריאָזעס בלייַבן לעבן פּלויט.

צפון־שטערן, ביזן טויט געטרייַער,
וויפל מילדקייט וועקסטו און דערמאָנסט!
אַלע זומער שנייט אויף מיר אַ פייַער,
אַלע ווינטער גלינסטו מיר און גלאָנסט.

זאָל די ניט־פאַרגאַנגענע דערמאָנונג
צו דייַן בלאָען שמייכל זייַן געווענדט.
זאָלן אָט די קלאַנגען, זאָל די מאָנונג,
בלייַבן איבער מיר אַ מאָנומענט.

די צייכענונגען זענען געדרוקט אין דער פֿאָטאָ־אָפסעט־דרוקערײַ א. לעווין־עפשטיין, בת־ים
דער טעקסט איז אויסגעזעצט און אָפּגעדרוקט אין דער דרוקערײַ גאָלדבערג, ירושלים

אַלע רעכט געהערן דעם מחבר

SIBIR

A Poem by ABRAHAM SUZKEVER

With drawings by

MARC CHAGALL

—

Printed in Israel

1953

התמונות נדפסו בדפוס פוטו־אופסט א. לוין־אפשטיין, בת־ים, הפנים נסדר ונדפס בדפוס גולדברג, ירושלים